

گروه تولیدی و صنعتی کیان برنا

اصطلاحات پرکاربرد صنعت ساختمان

الف

آبچک

مقدار بیرون زدگی یا شیاری که برای ریزش آب زیر سنگ زده می شود.

آبخور

فرو بردن آجر در آب به منظور گرفتن گرد و خاک آن.

اُتکا

میلگردی که جهت تحمل نیروی برشی استفاده می شود.

اثر انکسار نور Refraction

هنگامی که یک شعاع نوری از میان طبقات مختلف جو عبور می کند به علت تغییرات چگالی زمین دچار شکست می شود و به این ترتیب خط قراولروی TA به شکل منحنی TA در می آید و در نتیجه این تغییر، شیء مورد مشاهده نسبت به موقعیت حقیقی آن بالاتر به نظر می رسد. در شرایط جوی معمولی مقدار عددی تصحیح انکسار در حدود 37 تصحیح کرویت و در جهت مخالف آن است.

آجر سرزده

آجری که یک چهارم آن کم شده باشد.

آجر سفال

آجری که از خاک رس در قالب هایی سوراخ دار با حرکت در کوره تولید می شود. از این آجر به عنوان جداکننده استفاده می شود.

آجر رستیک

آجر رستیک نوعی از آجر است که سطح آن زبر و ناصاف و دارای خلل و فرج است و لبه های آن حالت نرم و گرد دارند. آجر رستیک می تواند از جنس شیل یا رس باشد. استفاده از آجر رستیک در نمای داخلی و خارجی تداعی کننده طبیعت است.

آجر رسی

از سیلیکات های آلومینیم به شکل مکعب ساخته می شود که در قطعات نازک در ساخت تیغه به کار می رود. آجر نما رسی از قدیمی ترین نوع آجر است و در رنگهای متنوعی چون زرد، گلبهی و قرمز قابل تهیه است. این نوع آجر اگر دارای روکش لعاب دار باشد در نماهای سنتی زیبایی بی نظیری می آفریند.

آجر کلوک

به یک هشتم از آجر کلوک گفته می شود.

آجر کم زده

آجری که یک پنجم آن کم شده باشد.

این آجرها علاوه بر خاک رس در ترکیب خود دارای عناصری مانند سیلیس هستند که باعث می شود آجر نسوز نما علاوه بر زیبایی و طیف رنگی متنوع دارای مقاومت بالا، ثبات رنگ و نیز تحمل گرمای بسیار زیاد باشد. آجر نسوز به طور کلی به دو نوع معمولی و ویژه تقسیم می شود؛ نوع معمولی آن که در نما کاربرد دارد و به انواع آجرهای نسوز سیلیسی، آجرهای نسوز قلیایی و آجرهای نسوز آلومینیومی تقسیم بندی می شود.

آجر نما

از آجر نما به دلیل ظاهر مناسب در نماهای داخلی و خارجی ساختمان ها استفاده می شود این آجرها به صورت دستی یا ماشینی تولید می شوند بدون نیاز به روکش هستند و به دلیل به همراه داشتن عناصری مانند سیلیس، آلومین و سایر عناصر فلزی طیف رنگی متنوعی شامل شاموتی (با طیف قرمز) قهوه ای سمیرم (با طیف زرد) گلبهی مشکی سفید و ... را دارا میباشند. نوع L شکل آن ها نیز تولید می شود. آجر لفتون نما آجر نسوز نما و آجر پلاک نما همگی زیر مجموعه آجر نما هستند.

آجر نیمه (چارک)

نصف آجر را چارک گویند.

آجر گری

آجری که از خاک رس پخته شده در کوره و به اندازه 5*31*51 ساخته می شود و در دیوار حمل به کار می رود.

آجر معمولی یا توکار

این دسته از آجرها به روش دستی (قزاقی) و ماشینی تولید می شوند و برای انجام کارهای عمومی در صنعت ساختمان سازی مناسب می باشند. این آجرها بر اساس محل مصرف به دو نوع باربر و غیر باربر تقسیم می شوند و شامل دو گروه آجرهای توپر و سوراخ دار هستند مانند آجر فشاری سوراخ دار، بتنی، سیمانی و ...

آجر مهندسی

آجر مهندسی از جمله آجرهای رسی است. این نوع آجر متراکم، مقاوم و نیمه شیشه ای می باشد. کاربرد آن برای ایجاد بناهایی هایی که قدرت تحمل وزن و فشار زیادی دارند مناسب می باشد. تولید این دسته از آجر به صورت ماشینی انجام می شود. دارای دو نوع درجه یک و دو می باشد که هر یک می توانند توپر و توخالی باشند.

آجر نسوز

آرک

آرک قوس تزئینی به منظور جداسازی دو فضا از یکدیگر را گویند.

افراز

مجزا نمودن سهم مشاع هر یک از شرکاء.

إزاره

سنگی است که در پای دیوارهای خارجی ساختمان بکار می رود.

اگو

مجراهایی برای انتقال فاضلاب خانگی و صنعتی به تصفیه خانه.

آسانسور

وسیله ارتباطی بین طبقات در ساختمانهای بلند که به وسیله موتور حرکت می کند

آلیداد Alidade

نوعی خطکش رویت ساده در نقشه برداری است که برای مشاهده اشیاء دور و اندازه گیری های زاویه ای بکار می رود. آلیداد معمولاً دارای یک دوربین دارای نشانه است و یکی از اجزای دستگاه زاویه یاب یا تئودلیت می باشد. آلیداد هم چنین مدرج است و ملحقاتی برای خواباندن یا ثبت نتایج دارد.

آستانه

قسمت پایین چارچوب که در بالاتر از کف قرار می گیرد.

آلیداد به شکل لای ساخته شده و بدنه اصلی و مهمترین قسمت زاویه یاب را تشکیل می دهد و شامل محور افقی تئودلیت نیز هست.

آستر کشی

اجرای لایه زیرین با یکی از ملاتها.

انباره چاه

به فضایی که در قسمت پایین میله به منظور جمع آوری فضولات کنده شده انباره گویند.

استقرار Setting up

مقصود مستقر ساختن تئودولیت بر روی سه پایه به نحوی است که بالای محور اصلی دستگاه از نقطه علامت ایستگاه بگذرد و ثانیاً امتداد آن در راستای قائم (شاقول) باشد. در این صورت عمل استقرار شامل دو مرحله است تمرکز ایستگاه گذاری Centring و تراز کردن up Leveling .

اندود اشکی

نوعی ملاست است. مصالح اجرای این اندود پودر

کمی خواهد بود.

اندود سیمانی چکشی

این اندود نیز در ۲ لایه اجرا میشود: لایه اول آستر می باشد که همانند لایه اندود تخته مالهای اجرا میشود و لایه دوم یا نهایی با ملات موزائیک به ضخامت متوسط ۱/۵ سانتی متر اجرا میشود. لایه دوم که معمولاً دارای بندهایی است که با شیشه پر شده است با ماله اجرا میشود. پس از خشک شدن اندود سطح آن را با تیشه های مخصوص تیشه داری می کنند. از سیمان سفید یا رنگی در اندود چکشی استفاده می شود.

اندود سیمانی شسته یا آبساب

روش اجرای اندود سیمانی آبساب دقیقاً مانند اندود سیمانی چکشی می باشد اما روش پرداخت سطح این اندود به ترتیب زیر می باشد:

- ۱ - لایه نهایی آن را قبل از خشک شدن به وسیله آب خیس کرده و به وسیله برس تا نمایان شدن مصالح سنگی، سطح آن را میسایند.
- ۲ - لایه نهایی آن پس از خشک شدن به وسیله سنگ سنباده به قدری ساییده می شود که کاملاً صیقل یافته و شبیه موزائیک شود.
- ۳ - سطح نهایی را قبل از خودگیری با آب و

خاک سنگ سیمان سفید یا سیمان رنگی است که با آب مخلوط شده و ملات نرمی بدست می آید.

اندود خراشی

اندود خراشی پس از اجرای اندود آستر و تخته ماله اجرا می شود. مصالحی که در آن بکار گرفته می شود مشابه اندود تخته ماله ای بوده، ولی مقدار اندکی مصالح سنگی با قطر بزرگتر از ۲ میلیمتر به آن اضافه شده و پس از مالیدن مصالح به سطح کار، روی آن با ماله مخصوص (که کف آن مفرس می باشد) می کشند تا خراشهایی به شکلهای مختلف و دلخواه روی آن به وجود آید.

اندود سیمانی تگرگی یا ماهوتی

این اندود به عنوان لایه سوم یا نهایی روی اندود تخته ماله ای به ضخامت متوسط ۲ میلیمتر اجرا می شود. این اندود با استفاده از ملات سیمان و پودر سنگ و خاک سنگ تهیه شده و با دستگاه دوغاب پاش روی نما پاشیده می شود.

در نمای «تگرگی» که دارای ناهمواریهای زیادی می باشد از مصالح با نمره بندی درشت استفاده می شود.

در صورت استفاده از مصالح با دانه بندی ریز، این نما «ماهوتی» نام گرفته و دارای ناهمواری

گری (آجر فشرده بدون بندکشی) با ملات ماسه سیمان به نسبت ۵ به ۱ و به ضخامت متوسط ۲ سانتی متر اجرا میشود.

لایه تخته ماله با ضخامت نیم سانتی متر به وسیله تخته ماله همراه با کمی آب و با ملات ماسه، سیمان، پودر سنگ و خاک سنگ روی لایه آستر اجرا میشود.

اندود سیمانی تخته ماله ای را به کمک خط کشی یا سنگ نما به قسمتهای مجزا تقسیم میکنند تا از ترک خوردن آن جلوگیری شده و زیبایی آن حفظ شود.

آوارگاه

فاصله بین شانه تا محلی که طاق بر اثر بار زیاد فرو می ریزد.

ب

بادبند

عضوی که در ساختمانهای فلزی جهت مقابله با نیروی جانبی به شکل ضربدری یا ۷، ۱ یا ... تعبیه می شود.

بادگیر

سازه های چهار ضلعی که ارتفاع آن از بالاترین قسمت ساختمان بیشتر و جهت خنک کردن

اسید ساییده می شود. در نهایت نمای سیمان به شکل ریز و نمای سنگ دانه بندی برجسته و درشت می شود.

اندود کاه گل

نوعی ملات که برای عایق بندی ساختمان استفاده می شود.

اندود گچ و مرمری

این اندود خارجی می باشد و در مقابل رطوبت و نم مقاومت خوبی دارد.

اندود موزاییکی

سنگ موزاییک نمره بندی شده را از هر رنگ که لازم باشد به هم به نسبت دلخواه مخلوط می کنند.

اندود لیسه ای

از این اندود برای زیرسازی عایقهای رطوبتی مانند قیرگونی و بدنه حوض استفاده می شود.

اندود تخته ماله ای

از این اندود در نمای ساختمان سقف دیواره ی آبریزگاه مانند سقف حمام استفاده می شود. این نما در دو لایه به اجرا در می آید: آستر و تخته ماله.

لایه آستر بر روی دیوار بلوک سیمانی یا آجری

ساختمانهای قدیمی تعبیه شده است.

بار زنده

به بار در حال جریان در ساختمان بار زنده گویند.

بار مُرده

بار ساختمان و اشیاء در ساختمان را گویند.

بالکن

به پیش آمدگی سقف از دیوار اصلی بالکن یا کنسول گویند.

بتانه

نوعی خمیر که عمده استفاده آن در اتصال شیشه به چهارچوب آن است.

بتن غوطه ای

از ترکیب 70 درصد بتن و 30 درصد سنگ لاشه مرغوب یا قلوه سنگ به دست می آید و در محوطه سازی جهت پر کردن محل های گودبرداری شده، چاله ها، کانال ها و همچنین هموارسازی پیاده روها و سطوح کاربرد دارد.

بتن مگر

از دیگر انواع بتن غوطه ای است که از آن برای زیرسازی بتن های دیگر و صاف کردن و تراز کردن

سطوح ناهموار استفاده می شود

بتن سازه ای

نوع خاصی از بتن که قابلیت تحمل بار بالایی دارد و یکی از بخش های اصلی سازه است. اگر مقاومت بتن سازه ای متناسب با نوع سازه نباشد می تواند منجر به فرو ریختن ساختمان شود. مقاومت بتن سازه ای را با مگا پاسکال اندازه گیری می کنند و هرچه مقدار آن بیشتر باشد مقاومت بتن سازه ای بیشتر است

بتن غلتکی

بتن غلتکی یا RCC از انواع بتن با اسلامپ صفر است که در ساخت سازه های عظیم مانند سد ها کاربرد دارد. مقاومت بالا و هزینه کم بتن غلتکی باعث شده تا کشورهای صنعتی به استفاده از این نوع بتن روی آورند. همچنین با توجه به مضرات زیست محیطی و دوام اندک مشتقات نفتی رویه بتنی RCCP به عنوان جایگزین مناسبی برای آسفالت در نظر گرفته شده است.

بتن خود متراکم

از جمله بتن های روان و با عملکرد بالاست که به محض ریخته شدن در قالب بدون نیاز به ویبره، به طور یکنواخت تمام فضای قالب را حتی با وجود آرماتور های متعدد پر می کند. مقاومت بالا

حدی از قطعه زمین که مشرف به گذر باشد.

بَرِ اصلاحی

آن حدی از قطعه زمین که مشرف به گذر بوده و از قسمت عمق مستلزم عقب نشینی باشد.

بستر جذبی

بستری که آب فاضلاب غیر مفید را به آب مفید برای مصرف غیر آشامیدنی تبدیل می کند.

بلوکاژ

به منظور جلوگیری از ورود رطوبت به کف ساختمان زیر آن را از قلوه سنگ پر می کنند به این کار بلوکاژ گویند.

بندی

خرده آجر به ضخامت یک بند انگشت را بندی گویند.

بندکشی

پُر کردن درز بین کاشی و آجر با استفاده از ملات.

بولت

وسیله ای است که اتصال بین صفحه کف ستون با بتن را انجام می دهد.

و عدم ایجاد آلودگی صوتی به علت عدم نیاز به ویبراتور باعث شده که از بتن خود متراکم در پروژه های شهری و محل های پر رفت و آمد به وفور استفاده شود.

بتن آب بند

در بتن آب بند، نفوذ پذیری آب به میزان قابل توجهی کاهش یافته است به طوری که از این نوع بتن برای جلوگیری از جریان آب به داخل یا خارج از سازه ها یا در استخرها و حوضچه های بزرگ استفاده می شود. با استفاده از بتن آب بند دیگر نیازی به نصب زمان بر و پیچیده خطوط اتصال و درز و لولا نمیباشد.

بتن الیافی

مخلوط بتن معمولی به اضافه الیاف فولادی که به طور یکنواخت در بتن پخش و باعث افزایش مقاومت فشاری بتن در نوع خود شده و در جاده سازی و محوطه سازی استفاده می شود.

بتن سبک

نوعی بتن که در آن پودر آلومینیوم و پوکه اضافه شده به منظور عایق صوتی و غیر سازه ای استفاده می شود.

بتن مگربر

بیس پلیت

صفحه ستون برای قرار گیری ستون بر روی فونداسیون.

پایان ساختمان

گواهی شهرداری مبنی بر اتمام ساختمان و منطبق با پروانه صادره از نظر اصول فنی، بهداشتی، ایمنی و سایر ملزومات ضروری در ساختمان.

پ

پارکت

کفپوشی از چوب که برای فرش کف ساختمان استفاده می شود.

پَخ

قاعده مثلث متساوی الاضلاعی که دو ضلع آن از دو گذر متقاطع تشکیل شده و طول آن در دستور نقشه قید گردیده است.

پارکینگ ساختمان

محل های لازم برای توقف خودرو که براساس ضوابط و معیارهای مصوب با توجه به نوع استفاده از ساختمان تعیین می گردد.

پروانه ساختمان

مجوز شهرداری برای احداث بنا، تجدید بنا، تعمیر و تغییر اساسی در ساختمان.

پله

معمول ترین وسیله ارتباطی بین دو سطح با اختلاف در ساختمان را پله گویند.

پاکار

محل شروع قوس از ستون یا دیوار را پاکار گویند.

پله فرار

پله ای که خارج ساختمان تعبیه می شود تا هنگام بروز خطر از آن استفاده شود.

پاگرد

محل است که شخص پس از پیمودن یک ردیف پله بر آن قدم می گذارد.

پوتر بتنی

پوترها در واقع همان تیرهای بتنی هستند که بارهای عمودی وارد بر سازه را به تکیه گاه های خود یا همان ستون ها منتقل می کنند. پوترها

پانل گچی

ملاط گچی پیش ساخته که برای جداسازی و عایق صوتی حرارتی استفاده می شود.

پوسته طرح

حد نمائی بر گذر و یا کاربریهای مورد نظر که در تعیین بر و کف، مبنا قرار می گیرند.

پوکه صنعتی

پوکه صنعتی را از ذوب کردن خاک رس و تغییر حالت آن بدست می آورند.

پوکه معدنی

سنگی است متخلخل با وزن مخصوص کمتر از یک.

پی

مجموعه بخش هایی از سازه و خاک در تماس با آن که انتقال بار بین سازه و زمین از طریق آن انجام می پذیرد.

پیشانی پله

قطع های عمودی که میان دو کف پله متوالی.

پیوند

به انواع آرایش های شناخته شده آجرچینی دیوارها اطلاق می شود.

پیوند کله راسته

در ساختمان در اثر فشارهای عمودی وارده، تحت تاثیر دو نیروی فشاری و کششی قرار می گیرند. به طوری که قسمت بالایی تحت تاثیر فشار و قسمت پایینی تیر تحت تاثیر کشش قرار می گیرد.

پوترها یا تیرهای بتنی در ساختمانها بر اساس ساختار و وظیفه ای که دارند به چند نوع اصلی زیر تقسیم می کنند.

تیر اصلی: همان طور که از اسم این تیرها بر می آید، اصلی ترین نوع تیر در ساختمانها هستند و نقش مهمی در برابر سازه ایفا می کنند.

تیر فرعی: از دیگر انواع پوتر و تیر در ساختمان سازی است. این تیرها نسبت به تیرهای اصلی اندازه کوچکتری دارند. نحوه عملکرد آنها نیز به این گونه است که به شاه تیر یا همان تیر اصلی متصل می شوند و بارهای وارد شده به سقف را به آنها منتقل می کنند.

تیر نعل درگاه: نوع دیگری از پوتر است که در بالای نافذ ایجاد شده در چهارچوب ساختمان در نظر گرفته می شود. این تیرها در اندازهها و ضخامت های مختلفی اجرا می شوند.

پوسته

خورده آجرهایی که به ضخامت 7 میلیمتر تا 55 سانتی متر باشد.

ساختمان.

تراکم خالص مسکونی

نسبت تعداد جمعیت یک منطقه به مساحت اراضی مسکونی.

تراکم ساختمانی

نسبت سطح زیر بنای ساختمان تقسیم بر کل مساحت زمین همان پلاک.

تراکم ناخالص مسکونی

نسبت تعداد جمعیت یک منطقه به مساحت کل زمین.

تراز کروی یا دایره ای Circular level

محفظه تراز کروی فلزی و قسمت بالای آن شیشه ای و شکل آن از نظر هندسی شبیه به عرقچین کروی است که در قسمت بالای آن در وسط حباب یک یا چند دایره سیاه رنگ با اختلاف شعاع تقریبی 5 میلیمتر حک شده تا بتوان محل تشکیل حباب و نیز میزان جابجایی آن تشخیص داد.

ترازیابی Leveling Nivellement

مقصود از ترازیابی یا نیولمان تعیین اختلاف ارتفاع بین دو نقطه یا چند نقطه نسبت به هم یا نسبت به یک سطح مبنای معین است که با استفاده

به آجرچینی که یک در میان به صورت کله و راسته چیده شود.

ت

تاسیسات مکانیکی

عملیات لوله کشی آبی، گازی و فاضلاب در ساختمان.

تخته فلزی

در کارهای آرایشی بنا، ساخت در، مبیل و صندوقه بتن به کار میرود.

تخته ماله

وسیله ای برای پهن کردن ملات با ظرافت کم.

تراز استوانه ای Circular level

محفظه این نوع تراز شیشه ای و شکل آن از نظر هندسی قسمتی از یک استوانه خم شده شبیه به تیوب دوچرخه است. لوله آن را در خارج محفظه به قسمت های 5 میلیمتری تقسیم بندی کرده اند بدین ترتیب می توان در هر زمان موقعیت حباب را نسبت به درجات تقسیمی تشخیص داد.

تراس

فضایی به عرض حداکثر 3.5 متر در فضای بیرونی

روی آن دو تار سیاه رنگ عمود بر هم حک شده تشکیل یافته است.

صفحه شیشه ای را صفحه رتیکول و خط فرضی که مرکز رتیکول را به مرکز نوری عدسی شیئی وصل می کند خط قراولروی می گویند.

توجیه نقشه

منطبق کردن شمال جغرافیایی نقشه با شمال جغرافیایی محل.

توفال

تخته ی باریک و نازکی که به زیر تیرهای سقف باربر کوبیده می شود.

تیر لانه زنبوری

دلیل نامگذاری تیرهای لانه زنبوری، شکل گیری این تیرها پس از عملیات بریدن، دوباره جوش دادن و تکمیل پروفیل است. این گونه تیرها در طول خود دارای حفره های توخالی در جان هستند که به لانه زنبور شبیه است. به همین سبب به این گونه تیرها لانه زنبوری می گویند. هدف از ساخت تیرهای لانه زنبوری این است که تیر بتواند ممان خمشی بیشتری را با خیز نسبتاً کم، همچنین وزن کمتر در مقایسه با تیر نورد شده مشابه، تحمل کند.

از دستگاه های مختلف و با روش های گوناگون صورت می گیرد.

تسمه

با مقاطع مربع و مستطیل برای ساخت درها، حفاظ ها و وصله ها در ساختمان به کار می رود.

تعمیرات اساسی

هرگونه تعمیراتی که منجر به تعویض سقف یا ستون ها گردد.

تفکیک

تبدیل و جداسازی یک قطعه زمین به چند قطعه را تفکیک گویند.

تفنگ هیلتی

وسیله ای برای پرچ همراه با فشنگ مخصوص که در ساختمان کاربرد دارد.

تقه

سکوپی در جلوی خانه های قدیمی.

تلسکوپ Telescope

نوعی از دوربین های نجومی است و از یک لوله یک عدسی با فاصله کانونی زیاد به نام عدسی شیئی (با فاصله کم) و یک صفحه شیشه ای که

تیزه

محل برخورد دو نیمه قوس را تیزه گویند.

تیشه

وسیله ای است برای تخریب های سبک در ساختمان.

ج

جان پناه

دور چینی اطراف پشت بام به ارتفاع 11 سانتیمتر.

جرز

به ستون آجری که بعد از اتمام کار آجر کاری کنار دیوار به اندازه 51 سانتی متر ساخته می شود.

جوشکاری

اتصال آهن آلات با حرارت دادن فلزات را جوشکاری گویند.

جوش گوشه

جوشی که در گوشه یا زاویه 11 درجه انجام می شود.

جزؤل

جوی گلی که آبهای قنوات بر روی سطح زمین در

آن عبور می کند.

چ

چارچوب

قابلی که درب آن لولا و بر روی آن باز و بسته می شود.

چاله آسانسور

چاله ای برای قرارگیری کابین آسانسور به ارتفاع 3/5 متر پایینتر از کف ساختمان.

چاه ارت

چاه ارت چاله ای است که بصورت عمقی در زمین حفر کرده تا جایی که به رطوبت نسبی خاک رسیده و در داخل آن از صفحه مسی که توسط سیم مسی به صفحه جوش خورده استفاده کرده و صفحه را بصورت عمودی (به جهت بیشترین سطح تماس با خاک) در چاه ارت قرار داده و اطراف صفحه از مواد بنتونیت پوشانده و سیم مسی را به بیرون چاه ارت کشیده و به تابلوی تست باکس برده و از آن جا به کلیه دستگاههای الکتریکی متصل می نمائیم.

چاه جذبی

چاهی برای دفع فاضلاب سطحی.

چتایی

نوعی گونی که در عایق بندی به همراه قیر استفاده می شود.

چوب

در قدیم برای نعل درگاه و ساخت درب و پنجره و حالا برای ساخت درها و ساخت قالب استفاده می شود.

چینه

دیواری که با ملات گل رس به صورت لایه ای اجرا می شود.

خ

خاکریز

تجمعی از خاک به منظور جلوگیری از ورود سیل.

خرپا

مجموعه ای از میله های مستقیم که به طور مفصلی به هم متصل شده و شبکه های مثلثی را به وجود می آورند.

خرپشته

اتاقک بالای پله.

خرک

وسیله ای که با خاموت ساخته می شود و در زیر آرماتور در کف قالب قرار میگیرد تا بتن زیر آرماتور برود.

خط مسیر پله

خط نشان دهنده مسیر پله را خط مسیر پله گویند.

د

داربست

برای ادامه کار در قسمت بالا نیاز به وسیله ای است که در زیر پا قرار گیرد که به آن داربست می گویند.

داربست فلزی

برای دسترسی به ارتفاعات استفاده می شود.

داکت

فضای خالی برای عبور لوله های تاسیساتی.

دال بتنی concrete slab

دال بتنی یا اسلب بتنی که به آن سنگدال بتنی هم گفته می شود نوعی سقف بتنی است که از بتن و میلگرد ساخته شده و از انواع نازک تر آن

دستک

همان ستون آجر است که معمولا 11*11 یا 10 در 10 ساخته می شود. عضو در ساختمان فلزی برای تحمل نیروی پیش آمدگی ها.

دست انداز پله

نرده ای که برای جلوگیری از سقوط و خطرات ناشی از آن استفاده می شود.

دستوره فرش

موزاییکهایی که برای مبنا قرار دادن فرش دور فضا تعبیه می شود.

دودکش

مجرای برای هدایت گازهای حاصل از سوخت بخاری به خارج از ساختمان.

دورچینی سقف

دور تا دور سقف دو رج دیوار چینی انجام می شود که اصطلاحا به آن دورگه نیز می گویند.

دو طاقه

سقف کاذبی که معمولا در فاصله 11 سانتی متری از سقف اصلی زده می شود.

برای کف سازی استفاده می شود. دال سازه افقی است که نسبت به طول و عرض خود ضخامت زیادی ندارد و معمولا می تواند فشار بار از دو جهت را تحمل کند. دال بتنی به صورت پیش ساخته یا درجا مورد استفاده قرار می گیرد. از کاربردهای دال بتنی در سقف ساختمان و کانال های آب، عریض سازی معابر، استفاده در سقف طبقات کف سازی در مکان های ترافیکی، پوشش کانال و نهرهای آب در فضای سبز و پیاده روها، سکوی و جایگاه نشیمن، استفاده در پل ها، پریدال استفاده می شود.

دالان

فضای ورودی ساختمانهای قدیمی.

درز انبساط

برای جلوگیری از انقباض و انبساط در بین دو ساختمان درزی تعبیه می شود.

درز انقطاع

برای جلوگیری از خطرات ناشی از ضربه ی ساختمان در بین دو ساختمان درزی تعبیه می شود.

دریچه بازدید

دریچه ای برای دیدن اتصالات در کانالها می باشد.

فاصله بین قالب تا میلگرد ستون با استفاده از رامکا مشخص می شود. رامکا این امکان را فراهم می کند که ستون ها همگی در یک راستا و خط قرار گیرند. رامکا به دو دسته بتنی و فولادی تقسیم بندی می شود. استفاده از رامکای فولادی چندان توصیه نمی شود. چرا که استفاده از آن می تواند باعث از بین رفتن پوشش بتنی بر روی آرماتور و خاموت ها شود.

راهرو

وسیله ای ارتباطی بین ورودی و خروجی ساختمان است.

رج

به هر ردیف آجر در راستای افقی یک رج گویند.

رگلاژ سطح

آب پاشی و پوشیدن خاک روی سطح.

روشویی

محلی که دست و صورت را می شوئیم.

رومی

محلی است در سقف های هلالی بصورت نیم دایره.

دکفراژ

باز کردن قالبها را دکفراژ گویند.

دیوار باربر

دیواری در ساختمان که وظیفه انتقال بار سقف را دارد.

دیوار حائل

دیواری است که به منظور پایداری در مقابل فشار جانبی خاک به کار می رود.

دیوار غیر باربر

دیواری که به منظور جداسازی فضاها استفاده می شود.

ر

رابیتس

نوعی توری به منظور نگه دارنده اندود در مقاطع با سطح نچسب و صیقلی است.

رامپ

قدیمی ترین و ساده ترین وسیله ارتباطی دو سطح غیر تراز.

رامکا

رویه

اجرای لایه ای روی لایه آستر با ملاتی نرم.

زیر بنا

فضایی که سقف دارد.

ریسمان کار

وسیله ای که برای در راستا قرار دادن دیوار قرار می گیرد.

س

ساباط

محل هایی از کوچه عبور که دارای سقف می باشد.

ریشه در کُرسی چینی

عرض کرسی از هر طرف دیوار باربر بین 5 تا 31 سانتی متر بیشتر در نظر گرفته می شود تا توزیع وزن دیوار در سطح بزرگتری از پی انجام شود.

ساختمان

هر بنای سرپوشیده که برای مسکن و زندگی و یا فعالیت انسان و نگهداری حیوانات کالا ماشین آلات و در نظر گرفته شده است.

ز

زنبه

وسیله ای است دارای دو دسته که در قدیم برای حمل ملات استفاده می شود.

سازه

سازه مهندسی مجموعه ای از چند عضو متصل به هم است که برای نگهداری و یا انتقال نیرو و برای تحمل مطمئن بارهای وارده ساخته شده است. در تحلیل نیرویی سازهها لازم است که اعضای سازه را از هم جدا کنیم و دیگرام آزاد هر یک از اعضای مجموعه ای از آنها را تحلیل کنیم تا نیروهای داخلی به دست آیند.

زنجاب کردن

برای تمیز کردن آجرها از گرد و غبار و چسبندگی بهتر به ملات، آب روی آجر می ریزند.

ساندویچ پانل

دو لایه فلز یا فایبرگلاس که بین آنها فوم پلی اورتان تزریق می کنند و به آنها ساندویچ پانل گویند.

زهکشی

خشکاندن یا انتقال آبهای سطحی به محل مورد نظر زهکشی گویند.

سقف

پوششی است برای جلوگیری از نفوذ عوامل طبیعی به داخل ساختمان.

سقف کاذب

به پوشش غیر باربر که زیر سقف اصلی قرار دارد.

سنگ قلوه

سنگهایی که در رودخانه غلتیده اند و گوشه های تیز آنها صاف شده است.

سنگ بادبر (مالون)

سنگ شکل گرفته است که تقریباً به صورت مکعب مستطیل تراش خورده است.

سنگ پلاک

سنگ برش خورده ای با سطح صیقلی که در نما استفاده می شود.

سنگ قواره

اگر گوشه های تیز سنگ لاشه را با پتک یا چکش بگیرند سنگ قواره بدست می آید.

سنگ لاشه

سنگهایی که بصورت نامنظم و گوشه دار وجود دارند

سپتیک تانک

مخزن سر پوشیده ای که به منظور جمع آوری آب های زائد ساخته می شود.

ستون

عضو عمودی که بارهای ساختمانی را به پی و زمین منتقل می کند.

ستون فلزی

تیرآهنی برای انتقال بار سقف طبقات بالا به فونداسیون.

سرگیر

محلی در ورودی پارکینگ به ارتفاع حداکثر 351 سانتیمتر.

سطح اشغال ساختمان

سطحی از یک قطعه زمین که توسط ساختمان یا بنائی اشغال شده باشد.

سطح ناخالص طبقات

سطح ناخالص طبقات عبارتست از جمع کل مساحت طبقات ساختمان با احتساب دیوار های خارجی.

شفته آهک

ملاتی از آهک خاک و دانه های سنگی و آب در پی ها و کف سازی استفاده می شود.

شکرگاه (شکنگاه)

فاصله بین پاکار و شانه را شکرگاه گویند.

شلنگ تراز

وسیله ای برای در راستا قرار دادن دو نقطه با فاصله نسبتاً زیاد.

شمسه

قوطیهای چهار ضلعی که پشت آن بوسیله گچ پر می شود.

شمشیری پله

تیر آهن زیر پله را شمشیری گویند.

شمع بندی (تنگ بستن)

میله چوبی یا فلزی است که بر بدنه گود یا دیوار ساختمان مجاور قرار داده می شود به منظور جلوگیری از ریزش دیوارها یا خاک های بدنه به داخل گود می شود.

شومینه

وسیله ای تزئینی برای گرم کردن ساختمان.

سیپورکس

ملاتی را با آهک ماسه تهیه می کنند و آن را در قالب می ریزند و قطعه بدست آمده را در بخار آب تحت فشار در می آورند تا مقاوم شود قطعه بدست آمده سیپورکس نام دارد.

سیتکا

میلگردهایی که در آرماتور بندی جهت جلوگیری از نیروی کششی تعبیه می شود.

سیم گچ

مخلوطی از ملات گچ و سیمان.

سیفون

وسیله ای برای جلوگیری از ورود بو داخل ساختمان.

ش**شانه قوس**

محلی که قوس در اثر بار زیاد ترک بر میدارد شانه قوس گویند.

شاه تیر

عضوهای فلزی افقی اصلی.

ط

طاق ضربی

اجرای سقف بین دو تیرآهن و قرار دادن آجر با ضربه روی ملات گچ و خاک.

طرح تفصیلی

طرحی که بر اساس معیارها و ضوابط کلی طرح جامع شهر یا کاربری اراضی شهر در سطح و نواحی مختلف شهر و موقعیت و مساحت هر یک از آنها و وضعیت دقیق و تفصیلی شبکه عبور و مرور میزان تراکم جمعیت و تراکم ساختمانی در واحدهای شهری و حق تقدم مربوط به مناطق بهسازی نوسازی توسعه و حل مشکلات شهری و موقعیت کلیه عوامل مختلف در آن طرح پیش بینی شده و نقشه ها و مشخصات مربوط به مالکیت بر اساس مدارک ثبتی تهیه و تنظیم می شود.

طرح جامع

طرحی است بلند مدت که در آن چگونگی استفاده از اراضی و منطقه بندی مربوط به مناطق مسکونی تجاری صنعتی اداری بازرگانی کشاورزی و تأسیسات و تجهیزات شهری و نیازمندیهای شهری خطوط کلی ارتباطی محل استقرار ترمینالهای مسافربری فرودگاهها و بنادر و سطح

شیشه

برای عبور نور و جلوگیری از هدر رفتن انرژی از ماده ای سیلیسی استفاده می شود.

شیشه ایمنی

نوعی شیشه با حداقل ضخامت 31 میلیمتر که هنگام شکستن خرد نمی شود.

شیشه خور

قسمتی از درب که شیشه در آن قرار می گیرد.

ص

صحن

همان حیاط خانه است.

صفه

قسمت پذیرایی ساختمانهای قدیمی.

ض

ضریب سطح طبقات

نسبت سطح ناخالص طبقات ساختمان ساختمان به سطح کل قطعه زمین.

ف

فارسی بُر

برش بصورت 50 درجه.

فاضلاب

مخلوط رقیقی از انواع آبهای دور ریختنی به همراه مواد زائد را فاضلاب گویند.

فرغون

وسیله ای برای حمل مصالح.

فونداسیون

قسمتی از سازه که نیروها را از ستون به زمین انتقال می دهد.

ق

قالب بنایی

قابلی برای کارهای کوچک ساخته شده از آجر و گِل.

قرنیز

سنگی است که در پای دیوارهای داخلی ساختمان یا کف پنجره ها قرار می گیرد.

قطعه زمین

لازم برای تجهیزات و تسهیلات شهری ضوابط و مقررات مربوط به بهسازی و نوسازی و اولویتهای مربوط به آنها و همچنین ضوابط مربوط به حفظ بناهای تاریخی و مناظر طبیعی تهیه و طراحی می گردد.

ع

عایق پتویی

عایقی از پشم سنگ پشم شیشه و چوب پنبه در ضخامت 311 میلیمتر برای عایق حرارتی استفاده می شود.

عرض پله

فاصله بین گونه های پله را عرض پله می گویند.

عمران

اقدام به ساختمان و یا تغییر در ساختمان موجود یا سایر فعالیت-های مشابه اعم از زیرزمین و یا روی زمین.

غ

غوری گل

گل سفت لگد مال شده را غوری گل گویند.

زمینی که دارای یک سند مالکیت بوده و به وسیله خیابان یا معابر مجزا نشده باشد.

قلاّب

برای مهار کردن دو میلگرد.

کرسی چینی

چیدن چند رج آجر روی پی اختلاف ارتفاعی بین سطوح داخلی و خارجی بوجود می آورد که به آن کرسی گویند.

قید موازی

قطعه ای فلزی که از تسمه 1 میلیمتر برای وصله دو بکار می رود.

کُرم بندی

با ملاتهای مختلف نوارهایی به عرض 31 سانتیمتر در یک راستا به فاصله معین ایجاد می کنند که با آن کُرم گویند.

قیر

نوعی فرآورده نفتی که در عایق بندی ساختمان استفاده می شود.

کُرم دلیل

کرمی که در گوشه ای برای مبنا در شیب بندی قرار می دهیم.

ک

کف پله

سطح فوقانی پله یعنی جایی که پا قرار می گیرد.

کاشی

پوششی برای نمای خارجی یا داخلی در ساختمان که مقاومت کمی در برابر سایش دارد.

کفسازی

سطحی است که بتواند خواسته های استفاده کننده را از آن برآورده کند.

کانال کولر

مسیری برای هدایت باد کولر.

کمچه گرد

برای پهن کردن ملات روی دیوار برای آجرکاری و فرش کف.

کرپی

وسیله اتصال ورقهای موجدار (ایرانیت) به لوله ها را کرپی گویند.

کنجی

اتاق قسمت انتهایی ساختمانهای قدیمی که معمولا ارتفاع آن حداکثر دو متر است.

گول

برای جلوگیری از ریزش انباره چاه درون آن تعبیه می شود.

کنسول (پیش آمدگی)

پیش آمدگی ساختمان نسبت به ملک. چنانچه مشرف به گذر باشد از ارتفاع 1/5 متر و کف تمام شده گذر قابل احداث می باشد.

گونه پله

سطح بغل پله را گونه می نامند.

گونه دودکش

دیوارهای طرفین دودکش که آن را از فضای خارج جدا می سازد.

گ

گابیون

دیوارهایی که بصورت سنگی اجرا می شوند دور آنها تورهایی مهار می کنند تا مقاومت و یکنواختی بیشتری داشته باشد.

ل

لاشه چینی

سنگ کوهی که با پُتک قواره می کنند و به صورت کله و راسته روی هم قرار می دهند.

گچ بتونه صنعتی

برای اتصال صفحات گچی پیش ساخته استفاده می شود.

لب پله

پیش آمدگی کف پله از پیشانی لب پله نام دارد.

گنبد

اتاقکی چهار ضلعی با سقف هلال در صحرا.

لچکر

ورقهای دوزنقه ای شکل که برای اتصال تیر و ستون دور نبشی نشیمن به کار می رود.

گوش

وسیله ای برای سیمان کاری و پلاستر.

م

اسمشان پیداست مانند پازل در کنار هم قرار می گیرند و یک طرح کامل و جامع به وجود می آورند، اگر بخواهیم از مدل های مختلف کفپوش های بتنی پازلی بگوییم.

کفپوش بتنی طرح آی، طرح پنج ضلعی، طرح طبری، طرح پازل، طرح کنگره، طرح موج و طرح شش ضلعی می توان نام برد.

موزائیک بتنی پرسبی (کفپوش بتنی پرسبی)

کفپوش بتنی پرسبی که نام دیگر آن کفپوش بتنی پیاده رو است یک قطعه بتنی پیش ساخته با روکش پودر بتن سخت است که مقاومت سایشی بالایی دارد و به همین دلیل به عنوان مناسب ترین نوع کفپوش برای محیط هایی همچون پیاده رو ها و معابر شناخته شده است.

موزائیک بتنی وایره ای

کفپوش بتنی وایره ای مانند کفپوش بتنی پرسبی است با این تفاوت که قالب گیری و تولید کفپوش بتنی وایره ای روی میز وایره انجام می شود و معمولا موزاییک یک لایه است اما در کفپوش بتنی پرسبی موزاییک ها دو لایه هستند و توسط دستگاه پرس و تحت فشار، قالب گیری و تولید می شوند.

مسنی

ارتفاع طبقه همکف از کف کوچه با خیابان.

مقیاس

میزان تناسب مقیاس نقشه نسبت اندازه های ترسیم شده به اندازه های واقعی را مقیاس گویند.

ملات باتارد

ملات ماسه سیمان و آهک.

ملات ساروج

ملات ماسه، سیمان، تخم مرغ و سیفال ریز.

مواد مضاف بتنی

موادی هستند که خاصیت بتن تازه را تغییر می دهند.

موزائیک

نوعی پوشش از جنس بتن یا ملات ماسه سیمان برای کف سازی.

موزائیک بتنی پازلی وایره ای

کفپوش های بتنی پازلی همان گونه که از

های بکار رفته در آن بستگی دارد. علاوه بر واش بتن معمولی یا فرچه ای نوع دیگری واش بتن به نام واش بتن آنتیک نیز وجود دارد.

منار

بناهای استوانه ای شکل به ارتفاع حداقل 51 متر.

میلگرد

نوعی پروفیل با مقطع گرد و به صورت ساده و آجدار در کارهای بتنی مسلح و مهارها به کار می رود.

میلگرد ادکا

برای تحمل نیروی برشی و لنگرهای منفی در تکیه گاه تیر مورد استفاده قرار می گیرد.

میلگرد انتظار

میلگردی که به اندازه 51 تا 11 سانتیمتر از پی بیرون می آید.

میلگرد خاموت

به آرماتورهای عرضی که به دور آرماتورهای طولی و اصلی در شناژها بسته می شود خاموت گفته می شود. در آرماتورهای طولی جهت جلوگیری از بیرون زدگی و ترک در ستون ها بر اثر تحمل نیروی برشی خاموت به صورت چهار

موزائیک پرسی اتوماتیک

معروف به موزاییک ساده ایرانی، موزاییک حیاطی و زیر پارکتی است. این نوع موزاییک تماما توسط دستگاه های اتوماتیک ساخته می شود. سطح این موزاییک ها صاف و صیقلی است و در طول تولید 12 بار توسط دستگاه ساب می خورد. مقاومت فشاری و خمشی این موزاییک ها بالاست و در برابر یخ زدگی سطحی نیز مقاومت خوبی از خود نشان میدهند.

موزائیک پلیمری

موزائیکی که در آن از ترکیب بتن و مواد پلیمری استفاده می شود. در نتیجه این نوع موزائیک از نظر مقاومت در برابر سرما و گرمای شدید و فرسایش به شدت مقاوم است. از موزائیک پلیمری یا سمنت پلاست هم به عنوان کفپوش و هم به عنوان دیوار پوش استفاده می شود.

موزائیک واش بتن (بتن شسته)

از ترکیب سنگدانه های رنگین با بتن، موزاییک واش بتن به وجود می آید. سطح موزاییک ها پس از تولید به روش های مختلف ساب می خورد و همین امر باعث نمایان شدن سنگدانه های رنگی می شود و به همین دلیل به این نوع متریال، موزاییک سنگ برجسته هم گفته می شود. رنگ موزاییک واش بتن به رنگ سنگ

گوش (بسته) طراحی و اجرا می شود.

است.

میلگرد خرک

برای قرار دادن دو شبکه ی متوالی افقی با فاصله معین در داخل قالب (بتن ریزی کف و فونداسیون) از خرک استفاده می شود.

ن

لا ناودانی

نوعی پروفیل که عمده مصرف آن در ساخت بادبند پلها و استفاده می شود.

میلگرد راستا

این میلگرد جهت افزایش مقاومت کششی بتن گذاشته می شود.

نیش

محل اتصال دیوار که بصورت 11 درجه می باشد.

میلگرد رکابی

این میلگرد برای ممتد نگه داشتن میلگرد های طولی و یا عمودی در بتن ریزی دیوار مورد استفاده قرار می گیرد.

نرمه کشی

لایه نازک از ملات ماسه سیمان یا پودر سنگ و سیمان به ضخامت پنج میلیمتر.

نشیمن تیر

معمولا از نبشی در ارتفاع مختلف نشیمن هایی برای اتصال تیر به ستون بکار می رود.

میلگرد سنجاقی

برای تقویت مقاومت برشی خاموت ها و اتصال کامل بین میلگرد های طولی و خاموت، از سنجاقی استفاده می شود.

نعل درگاه

تیر یک پارچه ای از بتن چوب آهن که در بالای درگاه نصب می شود.

میلگرد یک سر گونیا

میلگردی که یک سر آن زاویه 11 درجه دارد.

نقشه برداری ثبت املاکی Cadastral surveying

منظور تعیین حدود زمین های شهری و تعیین مساحت آن ها است.

میله چاه

استوانه ای که اندازه قطر آن حدود 11 سانتیمتر

در چاپ و تهیه نقشه دخالت دارند که در برابر کلمه کارتوگرافی هست.

نقشه برداری مستوی Plane surveying

هنگامی که حوزه عمل نقشه برداری در سطح محدودی از زمین باشد به نحوی که بتوان با صرف نظر از انحنای زمین آن را مسطح فرض کرد نقشه برداری مستوی کاربرد پیدا می کند. در چنین حوزه ای کوتاهترین فاصله بین دو نقطه زمین را می توان خط مستقیم فرض کرد و یا جمع زوایا یک مثلث را که راس آن سه نقطه زمین است 311 درجه در نظر گرفت قواعد هندسه مسطحه در این حوزه قابل اجرا است.

نقشه برداری مسیر Route surveying

به روش های مختلف طرح و پیاده کردن مسیره های راه آهن خطوط انتقال نیرو خطوط لوله آب گاز و نفت می پردازد.

نقشه برداری معدنی Mine surveying

مربوط به نقشه برداری در تونل ها و معادن و تاسیسات زیر زمینی است.

نورگیر

محلی که برای تامین نور مورد نیاز در ساختمان تعبیه می شود.

نقشه برداری خاص Surveying

که عبارت است از یک سلسله از اندازه گیری های طول افقی و عمودی و زاویه ای و انجام محاسباتی بر روی این اندازه گیریها و سرانجام ترسیم نتایج حاصله بر صفحه تصویر است که این مفهوم در برابر کلمه سوروینگ استفاده می شود.

نقشه برداری دریاها Hydrographic surveying

در این شاخه به بررسی وضعیت کف دریاها و اقیانوس ها و تعیین عمق آب در قسمت های مختلف آنها می پردازد.

نقشه برداری ژئودتیک Geodetic surveying

هنگامی مورد استفاده قرار میگیرد که دامنه کار به قدری وسیع است که مسطح فرض کردن زمین باعث وارد شدن خطای زیاد در نتیجه کار می شود.

نقشه برداری ساختمانی Construction surveying

منظور از این کلمه درباره پیاده کردن محور ساختمان ها و تاسیسات وابسته به آنها و نیز کنترل عملیات ساختمانی است.

نقشه برداری عام Cartography

که عبارت است از جمیع علوم و فنونی است که

9

هشت گیر لاریز و لابند دیوار

برای ادامه دادن دیوار در آینده دیوار را به طوری می چینند که در آینده دیوار با قسمت جدید کلاف باشد.

هواکش

مجریایی برای هدایت بوهای نامطبوع به خارج ساختمان.

۷

یخچال گلی

سازهای مخروطی شکل که داخل آن گود است در قدیم به جای یخچال استفاده می شده است.

یک رچی کردن

چیدن اولین رچ دیوارها که این رچ عامل تعیین کننده سایر رچ های دیور می باشد.

یوغ

وسیله ای چوبی که چهار ضلع دارد و دور قالب ستون جهت نگهداری قالب عمل می کند.

واحد مسکونی

یک یا چند اتاق که به یکدیگر ارتباط داشته ولی از نقطه نظر ساختمانی با سایر اتاق هایی که در آن ساختمان قرار دارد مجزا باشد و در عین حال یک واحد مجزای مستقل برای اشتغال دائمی خانوار یا تجهیزات لازم برای افراد از نقطه نظر خوابیدن و غذاخوردن باشد.

ورق آکوستیک

ورقی برای عایق بندی صدا در ساختمان.

ورق روسری

ورق فلزی که در اتصال خرپا روی تیر قرار می گیرد.

۵

هرزاب

محل جمع آوری آبهای سطحی در کوچه.

هره

اگر آجر را به پهلو در کنار هم بگذاریم هره نامیده می شود.

